

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาหลักสูตรและการเรียนการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในด้าน
 - 1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 1.2 โครงสร้างของหลักสูตร
 - 1.3 เนื้อหาสาระของหลักสูตร
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในด้าน
 - 2.1 การเตรียมการสอน
 - 2.2 วิธีสอน
 - 2.3 กิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.4 สื่อการเรียนการสอน
 - 2.5 การประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี)
2. ประชากรในการศึกษาวิจัยคือผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขา วิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 จนถึงปีการศึกษา 2539 จำนวน 6 รุ่นรวม 134 คนในจำนวนนี้มีผู้เสียชีวิต 1 คนอาศัยอยู่ต่างประเทศ 2 คนและติดตามที่ อยู่ไม่ได้ 13 คน ทำให้มีประชากรในการวิจัยทั้งสิ้น 118 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC (Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus) สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามคำนวณโดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้สรุปได้ 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้สำเร็จการศึกษามีการศึกษาปีการศึกษา 2536 จำนวน 23 คน ปีการศึกษา 2538 จำนวน 18 คน ปีการศึกษา 2534 จำนวน 17 คน ปีการศึกษา 2537 จำนวน 15 คน ปีการศึกษา 2535 จำนวน 12 คน และปีการศึกษา 2539 จำนวน 12 คน มีอายุระหว่าง 24 - 26 ปี จำนวน 41 คน อายุ 27 - 29 ปี จำนวน 31 คน อายุ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน อายุ 21 - 23 ปี จำนวน 5 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษาระดับคะแนน 2.00 - 2.99 จำนวน 57 คน ระดับคะแนนมากกว่า 3.00 จำนวน 40 คน มีคะแนนเฉลี่ยเมื่อจบ การศึกษาระดับคะแนน 3.01 - 3.50 จำนวน 60 คน ระดับคะแนน 2.51 - 3.00 จำนวน 31 คน ระดับคะแนนมากกว่า 3.50 จำนวน 5 คน ระดับคะแนน 2.00 - 2.50 จำนวน 1 คน มีระดับความสนใจในสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับมาก จำนวน 79 คน ระดับค่อนข้างมาก จำนวน 16 คน ระดับน้อยจำนวน 2 คน ประกอบอาชีพในบริษัทเอกชนจำนวน 37 คน ประกอบอาชีพรับราชการจำนวน 25 คน ประกอบอาชีพอื่นๆจำนวน 24 คน ศึกษาต่อจำนวน 10 คน และประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจจำนวน 5 คน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน และการนำ ความรู้ไปใช้

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของ หลักสูตร และเนื้อหาสาระของหลักสูตร

2.1.1 ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นด้วย
อยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์ตามรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นในจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตรข้อที่ 2 มีความสามารถในฐานะนักวิชาการมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2.1.2 ด้านโครงสร้างของหลักสูตรพบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็น
เกี่ยวกับความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตอยู่ในระดับพอดี และเมื่อวิเคราะห์ตามรายวิชาพบว่าทุกวิชาอยู่ในระดับพอดี ยกเว้นรายวิชาประติมากรรมสำหรับครูสอนศิลปศึกษา ศิลปะระดับ
มัธยมศึกษา และจิตกรรมสำหรับครูสอนศิลปศึกษา ซึ่งมีความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิต
ในระดับน้อยไป

2.1.3 ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรพบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นด้วย
อยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์ตามรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นตรงกับความ
ต้องการของผู้เรียน และหลักสูตรมีความทันสมัย มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผล

2.2.1 ด้านการเตรียมการสอน พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นด้วยอยู่ใน
ระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์ตามรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

2.2.2 ด้านวิธีสอน พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปาน
กลาง และเมื่อวิเคราะห์ตามรายข้อพบว่าข้ออาจารย์ใช้วิธีสอนอย่างหนึ่งอย่างใดตลอดหลักสูตร
อยู่ในระดับปานกลางเพียงข้อเดียว นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์ตามรายชื่อพบว่ามีอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อเชิงวิทยากรจากภายนอกมาบรรยายอยู่ในระดับปานกลาง

2.2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์ตามรายชื่อพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อเอกสารประกอบการเรียน ข้อมีตำราเรียนและแหล่งอ้างอิงที่ทันสมัย และข้อมีอุปกรณ์พร้อมในห้องปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก

2.2.5 ด้านการประเมินผล พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์ตามรายชื่อพบว่ามีอยู่ในระดับมาก

2.3 ความคิดเห็นด้านอื่นๆ เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อวิเคราะห์ตามรายชื่อพบว่ามีอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิดของผู้สำเร็จการศึกษา

ด้านหลักสูตร

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้สำเร็จการศึกษาเสนอแนะให้ควรเพิ่มจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป และควรเพิ่มจุดมุ่งหมายในด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะในระดับสากล

2. โครงสร้างของหลักสูตร ผู้สำเร็จการศึกษาเสนอแนะให้ควรเพิ่มวิชาที่เกี่ยวกับวิชาชีพ ควรเพิ่มรายวิชาที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ควรเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวกับการออกแบบกราฟฟิกให้มากกว่านี้ ไม่ควรตัดวิชาไหนออกเพราะมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ควรรวมรายวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันได้ด้วยกัน และเพิ่มรายวิชาชีพทางศิลปะให้มากขึ้น

3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร ผู้สำเร็จการศึกษาเสนอแนะให้เนื้อหาหลักสูตรบางรายวิชาควรได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และควรพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ผู้สำเร็จการศึกษาเสนอแนะให้การประเมินผลการเรียนการสอนควรจะมี ความเที่ยงตรงมากกว่านี้ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความพร้อมและทันสมัยมากกว่านี้ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ ควรเพิ่มอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสมต่อรายวิชานั้นๆ และควรมีเกณฑ์การประเมินผลที่แน่นอน

ด้านอื่นๆ เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้

ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพครูได้เป็นอย่างดี และมีประโยชน์ต่อการสอนชั้นประถมศึกษา

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาหลักสูตรและการเรียนการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จศึกษา ในการอภิปรายผลผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นด้านหลักสูตร เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร

1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นจุดมุ่งหมายข้อที่ 2 มีความสามารถในฐานะนักวิชาการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง นั่นแสดงว่า หลักสูตรสามารถผลิตบุคคลากรทางศิลปศึกษาตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาพบว่า มีผู้ประกอบอาชีพครูร้อยละ 33.33 ประกอบอาชีพด้านศิลปะร้อยละ 40 ศึกษาต่อร้อยละ 6.67 ประกอบอาชีพอิสระและว่างงานร้อยละ 17.78 ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งทีเดียว อย่างไรก็ตาม ในตอนที่ 3 มีผู้เสนอแนะให้เพิ่มจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปและควรเพิ่มจุดมุ่งหมายในด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความ

สภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปและควรเพิ่มจุดมุ่งหมายในด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะในระดับสากล นั้นแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่ นั้น ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และมีความเป็นสากลมากขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ จรัส สุวรรณเวลา (2540) ที่กล่าวว่า “ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ดีนั้นต้องเน้นการรักษาคุณภาพในการสร้างผลผลิต ไม่ว่าจะเป็นคนหรือความรู้ที่มีคุณภาพ และสามารถปรับเปลี่ยนให้ตรงตามความต้องการของสังคมในกระแสโลกาภิวัตน์ได้ ”

1.2 โครงสร้างของหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอดี ยกเว้นรายวิชาศิลปะระดับมัธยมศึกษา จิตรกรรมสำหรับครูสอนศิลปะศึกษา และประติมากรรมสำหรับครูสอนศิลปะศึกษา มีความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตขยับในระดับน้อยไป นั้นแสดงว่าผู้สำเร็จการศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของรายวิชาที่เกี่ยวกับการสอนมากและยังมีความต้องการให้เพิ่มจำนวนหน่วยกิตให้มากขึ้นด้วย ทั้งนี้ในตอนต้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มวิชาที่เกี่ยวกับวิชาชีพ เพิ่มรายวิชาที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวกับการออกแบบกราฟฟิกให้มากกว่านี้ แต่ไม่ควรตัดวิชาไหนออก เพราะมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ควรรวมรายวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน และเพิ่มรายวิชาชีพทางศิลปะให้มากขึ้น ซึ่ง วุฒิ วัฒนสินธุ์ (สัมภาษณ์ ,15 ธันวาคม 2541) อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชาศิลปะศึกษา ได้กล่าวว่า “ หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเมื่อจบการศึกษา 2 แนวทาง คือ ประกอบอาชีพครู และประกอบอาชีพด้านศิลปะ แต่เนื่องจากสาขาวิชาศิลปะศึกษาลงกัศอยู่ในภาควิชาการศึกษา จึงต้องเน้นหนักไปทางครูมากกว่า ทำให้รายวิชาที่บรรจุในหลักสูตรมีเนื้อหาที่กว้างแต่ไม่ลึก คือมีความรู้ที่หลากหลายแต่ไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญทั้งหมด อีกทั้งเวลาเรียนยังเป็นปัญหาสำคัญของหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปีซึ่งทำให้มีรายวิชาน้อย ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ทั้งหมด ” สอดคล้องกับแนวความคิดของ อัมพร ศิลปเมธากุล (สัมภาษณ์ ,17 ธันวาคม 2541) ที่กล่าวว่า “ เนื่องจากรายวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างกว้างและนักศึกษาต้องเน้นในรายวิชาตามแผนการศึกษาในแต่ละภาคเรียนทำให้นักศึกษาไม่สามารถเลือกแนวสาขาที่ตนเองสนใจได้ แต่อย่างไรก็ตามรายวิชาที่เปิดสอนในปัจจุบันเนื้อหาวิชายังมีความซ้ำซ้อนกัน ซึ่งสามารถนำมารวมกันได้เช่นวิชาทฤษฎีสีสามารถรวมเข้ากับวิชาองค์ประกอบศิลป์ได้ ส่วนบางรายวิชาที่เนื้อหาซ้ำหลังก็ควรตัดออก แล้วจึงเพิ่มรายวิชาที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ตามที่สังคมต้องการได้ ทำให้ควรมีการพัฒนาแผนการศึกษาเป็นระยะเพื่อ

ให้หลักสูตรไม่ล้าหลัง “ นั่นคือหลักสูตรต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อความต้องการของสังคมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาจากหลักสูตรไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ อิศวิน ศิลปเมธากุล (สัมภาษณ์ ,17 ธันวาคม 2541) อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา ที่กล่าวว่า “ ปัญหาที่มาจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นั้น ทำให้หลักสูตรต้องมีการปรับปรุงโดยเฉพาะในด้านของโครงสร้างหลักสูตร ที่ควรปรับรายวิชาให้ทันต่อสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี “ สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญและแก้ปัญหาการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือการศึกษา การศึกษาต้องพัฒนาไปตามยุคสมัยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ประชุมทางวิชาการของอุดมศึกษาไทย เพื่อการพัฒนาประเทศ , 2539)

1.3 เนื้อหาสาระของหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นหลักสูตรมีความทันสมัย และตรงกับความต้องการของผู้เรียนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และเป็นที่น่าสนใจกว่าข้อเนื้อหาสาระของหลักสูตรสามารถใช้ประกอบอาชีพครูได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นั่นแสดงว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตรมีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพครูได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามในตอนี่ 3 มีผู้เสนอแนะให้ปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้สอดคล้องกันความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายในสภาพเศรษฐกิจที่มีปัญหา นั่นแสดงว่าหลักสูตรมีความล้าหลัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทางเลือกประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ดังที่ อิศวิน ศิลปเมธากุล (สัมภาษณ์ ,17 ธันวาคม 2541) อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้กล่าวว่า “ หลักสูตรสาขาศิลปศึกษายังมีความล้าหลังอยู่มาก ทั้งวิชาครู วิชาแกน และวิชาเอก ซึ่งควรมีการปรับปรุงโดยเฉพาะเนื้อหาของหลักสูตรต้องมีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น “ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ที่ได้เสนอแนวความคิดในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยให้มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นความรู้ที่ทันสมัยและเนื้อหาสาระพื้นฐานที่จำเป็น สอดคล้องกับวิชาและความต้องการของบุคคล ชุมชน และสังคมไทยในอนาคต ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ของทบวงมหาวิทยาลัยที่ได้เสนอยุทธศาสตร์หลักที่สำคัญของการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่า

ควรมีความสอดคล้องของผลผลิตของอุดมศึกษากับความต้องการของสังคมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพและทันการ

2. ความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผล

2.1 การเตรียมการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการสอนในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้ออาจารย์สอนตามประมวลการสอนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผู้สำเร็จการศึกษามีศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการสอนในระดับมากนั้นแสดงว่า ผู้สอนได้วางจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนไว้เป็นอย่างดี ซึ่งเกษร ธิตะจारी ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนว่า “จุดมุ่งหมายเป็นการกำหนดทิศทางของการสอนและเงื่อนไขที่ผู้สอนคาดว่าจะให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดและสามารถทำงานได้มากน้อยเพียงใด” และ สุภัทญา โขวิไลกุล (2530) กล่าวถึงความสำคัญของการวางจุดมุ่งหมายไว้ว่า “จุดมุ่งหมายการสอนเป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นเฉพาะเจาะจงมาก มักกำหนดในลักษณะวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นการสอนในระดับใดและแบบใด ก็ต้องมีจุดมุ่งหมายในการกำหนดทิศทาง ซึ่งกำหนดจุดมุ่งหมายการสอนนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงความต้องการ และความจำเป็นของวิชานั้นต่อผู้เรียนและสังคมด้วย ”

2.2 วิธีสอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้ออาจารย์ใช้วิธีสอนอย่างใดอย่างหนึ่งตลอดหลักสูตรมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นที่น่าสนใจที่ข้ออาจารย์ใช้วิธีสอนที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด นั้นแสดงให้เห็นว่านอกจากอาจารย์ผู้สอนไม่ใช้วิธีสอนอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว อาจารย์ผู้สอนยังมีการใช้วิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย ดังที่อัมพร ศิลปเมธากุล (สัมภาษณ์ ,17 ธันวาคม 2541)อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา กล่าวถึงวิธีการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาว่า “ วิธีสอนโดยทั่วไปที่ใช้ในสาขาวิชาศิลปศึกษามีหลากหลายวิธี แม้อย่างมีความล้าหลังอยู่บ้างแต่โดยส่วนใหญ่แล้ว จะใช้วิธีสอนที่เห็นว่ามี ความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอนมากที่สุด ” ซึ่งวิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้กล่าวถึง วิธีสอนที่

ใช้ในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไป อันได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การสาธิต การทดลองค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ การสัมมนา และการศึกษาโดยอิสระ และJames U. Gray (1992) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนศิลปศึกษา 3 แบบใหญ่ว่า 1. การสอนแบบครูเป็นผู้แสดงหรือวิทยากร (The Couduotor) ครูเป็นตัวแทนในการนำเสนอ การกำหนดกิจกรรม และควบคุมในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน 2. การสอนแบบทีม (The Team Coption) มีหัวหน้า ครูเป็นผู้อธิบายหลังจากผู้เรียนแต่ละกลุ่มเสนองาน 3. แบบให้คำปรึกษา (The Consultant) แต่อย่างไรก็ตาม John A. Michael (1991) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาว่า "ผู้สอนจะไม่ประสบผลสำเร็จในการสอนเลยหากการสอนไม่ได้มีผลไปกระตุ้นให้ผู้เรียนนำเอาประสบการณ์ทางศิลปะและสุนทรียะไปใช้ในชีวิตประจำวัน"

2.3 กิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อเชิงวิทยากรจากภายนอกมาบรรยาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง ได้มีข้อเสนอแนะในตอนข้อที่ 3 ให้จัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาบรรยายบ้าง ซึ่งวุฒิ วัฒนสินธุ์ (สัมภาษณ์ ,15 ธันวาคม 2541) อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้กล่าวว่า " สาขาวิชาศิลปศึกษามีบุคลากรหรืออาจารย์ผู้สอนน้อย ทำให้อาจารย์ไม่ได้สอนตามศักยภาพของตนเองเท่าที่ควร แต่ทั้งนี้สาขาวิชายังคงมีความพยายามที่จะจัดหาวิทยากรมาบรรยายพิเศษอยู่ แต่การที่ทางสาขาวิชามีงบประมาณที่จำกัดในการบริหารงานทำให้ต้องตัดงบประมาณบางส่วนทิ้งไป รวมทั้งทางด้านการเชิงวิทยากรมาบรรยายด้วย " และเป็นที่น่าสังเกตว่า ข้อเปิดโอกาสให้ซักถามมีค่าเฉลี่ยสูงสุดนั้นแสดงว่า ครูผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดโดยผ่านการซักถามและพูดคุย ซึ่งอัมไพ ตีรณสาร (2530) ได้กล่าวไว้ว่า " การพูดของผู้เรียนถือว่ามีค่ามาก โดยเฉพาะที่ออกจากความคิดของเราเองจะมีค่ามากกว่าที่จะไปแนะนำหรือกำหนดให้เราพูด จึงควรสนับสนุนในสิ่งที่เราต้องการพูด ส่วนการพูดของครูผู้สอนจะมีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลโดยตรงต่อผู้เรียน และสร้างความรู้ และทัศนคติบางอย่างให้แก่ผู้เรียนได้ ซึ่ง เกษร อิศะจारी (เอกสารประกอบการสอน, มปป.) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการกำหนดกิจกรรมศิลปศึกษาให้แก่ผู้เรียนโดยต้องคำนึงถึง 1. สอดคล้องกับจุดประสงค์ 2. สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน 3. กิจกรรมต้องมีความน่าสนใจ 4. กิจกรรมต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 5. ผู้เรียนสามารถประยุกต์กิจกรรมได้ 6. ต้องไม่ยากหรือง่ายเกินไป 7. ต้องสอดคล้องกับวุฒิภาวะและความสนใจของผู้เรียน

2.4 สื่อการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นมีตำราเรียนและแหล่งอ้างอิงที่ทันสมัย และมีอุปกรณ์พร้อมในห้องปฏิบัติการ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ข้อเสนอนี้ในตอนที่ 3 ให้พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความพร้อม และทันสมัยอยู่เสมอ อีกทั้งยังควรเพิ่มอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติให้มีความเหมาะสมต่อรายวิชานั้นๆ ทั้งนี้สื่อการเรียนการสอนนับว่ามีบทบาทมากในกระบวนการจัดการเรียนการสอนซึ่งครูผู้สอนควรพิจารณาเลือกสรรหรือสร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน หรือช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ , 2534)

2.5 การประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลในระดับมากทุกข้อ แต่มีข้อเสนอนี้ในตอนที่ 3 ที่ว่าการประเมินผลการเรียนการสอนควรจะมี ความเที่ยงตรงมากกว่านี้ ซึ่งอัมพร ศิลปะเมธากุล (สัมภาษณ์ 17 ธันวาคม 2541) อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้กล่าวว่า "การที่ประเมินผลทางศิลปศึกษาไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ทำให้มีปัญหาที่พบบ่อยคือการปล่อยเกรดมากเกินไป" ทั้งนี้ อิศวีน ศิลปะเมธากุล (สัมภาษณ์ 17 ธันวาคม 2541) อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการประเมินผลในสาขาวิชาศิลปศึกษาว่า " จากธรรมชาติของวิชาศิลปะ ทำให้การประเมินผลเป็นไปอย่างยืดหยุ่นไม่สามารถตัดสินอย่างเที่ยงธรรมและเหมือนกันได้ การประเมินผลงานทางศิลปะจึงอยู่ในลักษณะประมาณค่า" และ Donald D. Gruber (1994) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการประเมินผลทางศิลปศึกษาว่า ครูศิลปะจำนวนมากให้คะแนนโดยตัดสินจากความรู้สึกของตนเอง ซึ่ง Donald D. Gruber (1994) ได้เสนอวิธีการประเมินที่เรียกว่า " วิธีที่สมดุล (Balanced Approach)" อันประกอบด้วย การประเมินผล 4 ด้านคือ 1. ประเมินผลด้านความรู้ (EVALUATION OF COGNITIVE LEARNINGS) เป็นการวัดด้านเนื้อหา เป็นการวัดความจำ การคิดวิเคราะห์ โดยวิธีสอบข้อเขียน เช่น ปรนัย อัตนัย เติมคำในช่องว่าง หรือการทำแบบฝึกหัด 2. ประเมินผลด้านเจตคติ (EVALUATION OF AFFECTIVE LEARNINGS) เป็นการวัดด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความเชื่อ ทศนคติ และคุณค่า โดยจะแสดงออกในเรื่องคุณภาพของงาน หรือการให้คำตอบแบบคิดวิเคราะห์ 3. ประเมินผลด้านทักษะ (EVALUATION OF PSYCHOMOTOR LEARNINGS) เป็นการวัดด้านการเตรียมและใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ โดยสังเกตจากกระบวนการ

BEHAVIORAL DIMENSION) เป็นการวัดด้านพฤติกรรมในการทำงาน ระเบียบวินัย การเข้าชั้นเรียน การร่วมมือในการทำงาน ความตั้งใจตลอดจนการให้ความสำคัญในการทำงาน

ผลสรุปการวิจัยด้านการจัดเรียงการสอนพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นด้านวิธีสอน และด้านสื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

3. ความคิดเห็นด้านอื่นๆเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นด้านอื่นๆเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในระดับมากทุกข้อ และในข้อเสนอนะตอนที่ 3 ยังพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพครูได้เป็นอย่างดี และมีประโยชน์ต่อการสอนชั้นประถมศึกษามาก นั้นแสดงว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถที่ได้รับจากการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาไปใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะวิชาชีพครู ซึ่งตรงกับปรัชญาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์(ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2531) ที่ว่า " การศึกษาในระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สมบูรณครบองค์ประกอบทั้งสามด้าน คือ ทักษะพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Donain) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่เรียนมีเจตคติ ค่านิยมที่ดี และความชำนาญในวิชาชีพ สามารถดำรงชีวิตที่สังคมได้อย่างเป็นสุข " ซึ่ง ดำรง วงศ์อุปราช (2535) ได้กล่าวว่า " การนำเอาศิลปะมาประกอบอาชีพนั้นถือว่าเป็นอาชีพที่ทำได้ดี เป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี ซึ่งจะมาจากพื้นฐานการศึกษาที่ดีด้วย เพราะมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ความสามารถดียิ่งขึ้น "

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปีสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ควรมีการติดตามผลเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ควรมีการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา ในทุกสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอน